

ΜΕΓΑΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

Ο ΦΛΟΓΕΡΟΥΧΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ο Γεννάδιος Σχολάριος φύλοκόνειε την πίστι Μωάμεθ του Πορθητού. Μιά άγνωστη σελίδα της 'Αλώσεως. Οι φοβερές θρησκευτικοί καυγάδες της Κωνσταντινουπόλεως. Ο Γεννάδιος και η περίφημη διαμαρτυρία του. Μετά την 29ην Μαΐου 1453. Ο Μωάμεθ και ο Πατριάρχης συζητούν περί αλληθινής πίστεως, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΤΗΝ έποχή που ανέθιξε στο θρόνο του Βυζαντίου ο Κωνσταντίνος ο Παλαιολόγος, ή Βυζαντινή αυτοκρατορία βρισκόταν σε οίκτηρη κατάσταση. Απ' το ένα μέρος πλησίαζαν διαρκώς στην Πόλη οι Τούρκοι. Οι Βενετάνοι πάλι ένοχλοΐσαν καθημερινώς τον αυτοκράτορα με τις απαιτήσεις τους. — Πάρος γυναικά τη θυγατέρα μου και θύ σε βοηθήσω κατά των Τούρκων, έγραψε στον Κωνσταντίνο ο δόγης Φλωριά. Ο Πάπας τέλος του παράγγειλε: — Κάμει πρώτα την Ένοση τον Έκκλησιών, και ύστερ ή βοηθέια μας.

Συναθανόμενος συνεπώς έπιτακτική την άναγκη να κολλήσεται τη Λοσι, ο μαρτυρικός Αυτοκράτορ έγραψε στον Πάπα να στείλει στην Πόλη άνθρακους φωτισμένους να συζητήσουν την Ένοση των δύο εκκλησιών και συγχρόνως απηγορεύθη και ζήτησι και τη γνώμη του Γενναδίου Σχολαρίου, ο οποίος κατοικούσε σ' ένα κελλί της μονής της Παμμακαριστου. Άντι ν' απαντήσει όμως στον αυτοκράτορα ο Σχολάριος, ο οποίος ήταν κατ' ή Ένώσεως των Έκκλησιών, κλείστηκε στο κελλί του, πήρε χωρτί καί έγραψε τη γνώμη του, ή μάλλον τη Σοφή του διαμαρτυρία, ή οποία άρχιζε έτσι:

«Αθλιο Ρωμαίοι! εις τί έπληρήθητε και άπρακτόντα εκ της έλλίδος του Θεού, και ήλίσσατε εις την δόνην των Φράγκων!... Άφοι τα έγραψε αυτά ο Σχολάριος έλαττωσε το χωρτί στην πόρτα του κελλίου του και κλείστηκε μέσα, μη δεχόμενος κανένα.

Η προηροΐσις του Γενναδίου έφερε μεγάλη μεταβολή στα πνεύματα. Μέγας θρησκευτικός άνταθασμός φωνήσεσ σε όλη την Κων'πολι. Οι άνθρακοι του λαού σκορπιστήκαν στους δρόμους και στις ταβέρνες και άναθεματίσαν τους «Ε ν ο τ ι χ ο υ ς». Τέ χωρτί έστρεψε ποταμόνως. Κροτούντας μοτίβλις οι πολίτες, έβησαν στη μέση του δρόμου «ε ι ς π ρ ο ς θ ε ο υ τ η ς θ ε ο τ ο κ ο υ ς»:

— Παναγία Θεοτόκε, σόσον ήμιάς! έφώναζαν. Δέν θέλωμε τη βοήθειο των Λατίνων! Δέν θέλωμε την Ένοση!

Οι Τούρκοι έντομηταξί έβλεπαν την Κωνσταντινουπόλι και ή πολιορκία ήταν στην άκροτρη ολόκληρη.

— Μπαρούσα να σε φιλώσαιο, να σε βασιάνω, να σε καταστρώσω, της ήτε ή βασιλίσσα. Μη δέν θα σου φερθώ σελιάρη, άν και σου άξιζε κάθε τιμωρία. Θα σε διώξω όμως. Φύγε λοιπόν, φύγε γρήγορα, άγάπι... άγάπιστη!...

Η Άλιση ντε Λοΐς σηκόδησε άπάνω και βγήκε έξω, τρεκλίζοντας σάν μεθυσμένη. Βγήκε στο δρόμο καί άρχισε να τρέχει, να τρέχει σάν να την κενηροΐσαν. Γύρω της άλωκόνειαν ή νύχτα, λαχανιασμένη, έξεντλημένη, κάθωρη κάθωρη τέλος σ' ένα λιθάρι καί άρχισε να θορη, να θορη είλιζωνός.

— Θεέ μου, Θεέ μου, τί έξαμα!... Ποθ θα πάω τώρα;... Τί θα γένο, Θεέ μου!... Είμαι μια κατασκόπος, μια έλεεινή, μια ζωκόδορος!... Η βασιλίσσα μ' έδιώξε... Άλλά δέν θέλω, δέν θέλω, Θεέ μου, να αναγορσοζω κοντά στην Αιλατερίη των Μεδίκων!... Ποθ να χωρτίσθω!... Ποθ να κωρφο την άτιμία μου;... Κι' έκείνος;... Άν το μάθι εκείνος;... Καταρωμένη, ζωταρωμένη να είσω Αιλατερίη των Μεδίκων!... Σο με κατόστρωσε!...

Η Άννη κόρη έβλανε άτιμωροΐσεται, ζωπώντας το στήθος με τις γροθίς της. Έπειτα σηκόδησε άπάνω καί άρχισε να βαδίξει μέσα στην έρημη νύχτα, χωρίς να ξέρη που πάει... Περιλατούσε έτσι άφορτη ώρα, όταν άξαφνα άντικρουσε μερτός της ένα φως. Πλησίασε σιγά καί είδε ότι βρισκόταν μπροστά σ' ένα λαυδοξοΐ. Για μια στιγμή δίστασε και σκαρτίσε να φύγη. Μά άλλαξε γνώμη άμώς και ζωπύσε την πόρτα. Άκουσε τότε βήματα από μέσα, κάποιος τράβηξε το στήρι καί ή πόρτα άνοιξε.

Η Άλιση πήρε μέσα μετ' ή σκαρτί το κεφάλι. Δέν έβλεπε μετρός της. Ήταν κατακάλισμένη. Έξαφνα όμως μια φωνή λατάρως άντηρσε σ' αυτή της:

— Άλιση μου!... Άλιση μου!... Είσαι σού!...

Η Άλιση τινάχτηκε έντρομη, Σήκωσε τα μάτια της και είδε να στέκη μετρός της ο Θεόδοτος, ο θετός γυιός της βασιλίσσας της Ναβάρρας. Μη μπροσώτας να μίσηση, μη μπροσώτας ν' άθροση λέξει, τον κάτταξε έντρομη και σπασίση.

(Ακολούθη)

μή της. Μά ο τρομερός Σχολάριος δέν έπαιε να ξεφεθήξη το λαό έναντιον των Ένοτικών. Στον άγώνα τον αυτόν είχε συνεργό και το μεγάλο δόξα Λοκά Νοταρά, ο οποίος δίχροντας από τα τείχη τους Τούρκους έβόναξε ότι έπρωτμοΐσε αυτούς παρτί τους Λατίνους. Η φράσις του ήταν ιστορική: — «Κροττόντων έστιν είδήν εν μέσω τη Πόλι φακίλιον Τούρκων, ή καλύπτειν Λατινικήν!».

Τέλος έπήθε το μαυριών, ή φοβερή 29η Μαΐου 1453. Ο Τουρκικός χειμαρρός είσοφησε στην Πόλη, ο γενναίος Κωνσταντίνος Παλαιολόγος έπεσε νεκρός και τα μνησεία των ζωακτιών ξεζήθηκαν στις συνοικίες σφάζοντας και ληλοτάωντας.

Είνε γνωστόν ότι ο Μωάμεθ ο Πορθητής, μετά την Άλωση, έφείθη πολιτικώτα στας έπίσημαντας Έλληνας. Προσάτην έδειξε μεγάλη άνεξιδρωσία. Έξώλεσε τους Έλληνας να συνέλθουν και να εκλέξουν τον Πατριάρχη τους. Και επειδή ο ναός της Άγίας Σοφίας είχε μεταβληθεί σε τζαμί, ο Μωάμεθ παρεχώρησε για Πατριαρχείο τον ναό των Άγιων Αποστόλων. Έκει έτελέσθη ή πρώτη μετά την Άλωση ζωπανική λειτουργία. Ο μητροπολίτης Ηρακλίας με άλλους άρχιερείς και μητροτά στους δίστογεις σάββους έχεροτμόνησε το Γεννάδιο Σχολάριο «Πατριάρχη Κων'πόλεως και Νέας Ρώμης».

Μετά τη ζωπώντιο, ο νέος Πατριάρχη, συνοδευόμενος από τους έξοκότερους κληρικούς και λαϊκούς, έπήγε να προσκυνήση το Σωλάτιον. Ο Μωάμεθ έδέξθη έθλιος τον Άρχηγό της Ορθοδοξίας, τον έδωσε—κατά το έθμο των Βυζαντινών— ζωπή πατερίτιο σπολιμένη με διαμάντια και μαργαρώματα και τοι είτε:

— Πατριάρχη εντύνης, και να είσω φίλος μας, για να έχης όλα τα προνόμια που ήσαν οι προτμοΐται από σένα πατριάρχη:

Έπειτα ο Πορθητής συνοδέουσε τον Πατριάρχη ως κάτου στην αθή, τον άνέβασε επάνω σε λαυτροσπίστο αροδικό άλογο, και διάταξε όλους τους πασάδες της Άδης τον να τον συνοδεΐσουν. Έτσι ο Γεννάδιος, παρακαλινοΐμενος από λαυτή συνοδεία έγγυος όλη την Κων'πολη είλιζωντας τα πληθ, που έταρσαν έτσι ζωπύραιο, μετά την τότε συμφορά.

Είπαμε ότι ως Πατριάρχη έχεροτμόνησε ο ναός των Άγιων Αποστόλων. Ύστερα όμως από λίγον καιρό, στην αθή της έκκληρίας βεβήκε ένας άνθρακος σκοτοιμένος. Ο Πατριάρχη εφεβήθη τότε για έπαναλήθειον λυφίσιες τραγωδίες καί έζητησε να εγκατασταθή στη Μονή της Παμμακαριστου, που βρισκόταν σε ζωπανική συνοικία. Ο Μωάμεθ τού την παρεχώρησε...

Ο Πορθητής, φτός φιλοπεριεργη, έγγυος σιγά μέσα στην Πόλι. Μά μετ' ήρω έφτασε και στο Πατριαρχείο, χωρίς να τον περιμένουν. Κατέβηκε από το άτι του και πήρε στην έκκλησία. Ο Πατριάρχη τον προσεφώνησε και τον έχεροτμόνησε. Ο Μωάμεθ εκάθωρη στο θρόνο της μορής έκκλησίας και με το διεκρηρία τον έκανε διάφορος έφωρήςσε στον Πατριάρχη για τη ζωπανική θρησκεία. Ο Γεννάδιος άπάντησε με διάφορος σιγής άπορίες το Σωλάτιον, ο οποίος τόσο είχρωσπήθη, ώστε διάταξε το διεκρηρία να συγχρη τον Πατριάρχη για τη σοφία του. Φεύγοντας δε είπε στο Γεννάδιο να εκάθωρη καί έγγυρωσ τη συνομμία τους. Η ιστορική αυτή συνομμία Γενναδίου και Μωάμεθ, γρημμένη από τον Πατριάρχη, μεταφράσθη Άραβιστί από τον Άχμετ, ίεροδιδασκάλη της Βεργίας. (Το Έλληνικό κείμενο έδημοσίωσιες πρώτος ο Κροσίνος στην «Πορτοζωγρήσιμα, βιβλίο σπανιώτατο σήμερ).

Από την ώρα εκείνη ο Μωάμεθ ο Πορθητής έδειξε άζατανότητη ενίνα στο Γεννάδιο, Σχημά του έστειλε δόξα και κάθε αίτησι τον έκανε με προμμία δεκτή. Ο Μωάμεθς μάλιστα στην «Πατριωτικήν Ιστορίαν του γράμει κατ' ήρω περιεργό: «Οτι ο Μωάμεθ είχε πιστέψει στη θεότητα του Ίησοϋ Χριστού και το είχε ξεκολλογηθεί στο Γεννάδιο! Η δική σας πίστη είναι αληθινή, όη ή δική μου!» τοι είτε.

— Βαπτίσαν λοιπόν ζωπανούς. Αθβέντα, τον άπάντησε ο τοιμής Πατριάρχη, για να ζωπατίσθης και τον Πατριδίστον!

Ο Γεννάδιος Σχολάριος, στα 1460, άπεσώθη στην έρημηζή Μονή του Προδρόμου, κοντά στις Σέρρες, όπου και άπέθανε.

